

De activiteiten in 2013

Kern van het beleid

Kern van het beleid van de vereniging Leefmilieu vormt het streven naar een groen en gezond Leefmilieu. Een milieu waarin mensen veilig kunnen wonen en werken, zonder gezondheidsschade door milieubelasting en milieuoverlast. Het gaat daarbij niet alleen om negatieve ontwikkelingen te keren maar ook om te streven naar het realiseren van positieve ontwikkelingen.

Kenmerken van onze aanpak zijn daarbij:

- Mensen in heel Nederland die zich inzetten voor hun leefomgeving ondersteunen met informatie en raad en daad;
- Deze mensen waar mogelijk bij elkaar brengen, zodat een netwerk ontstaat waarin ze van elkaar kunnen leren en elkaar kunnen motiveren;
- Zorgen dat de informatie die mensen nodig hebben om mee te kunnen denken en praten goed beschikbaar komt. Volgens ons moet alle relevante informatie digitaal en gratis toegankelijk zijn;
- Nieuwe milieuproblemen bestuderen en zoveel mogelijk mensen daarover informeren en mee laten denken;
- Inspreken en beroep instellen;
- Bij dit alles samenwerken met milieu- en bewonersgroepen, overheden en andere organisaties;
- De activiteiten op een efficiënte en effectieve wijze uitvoeren.

In het onderstaande overzicht zijn onze activiteiten uit 2013 op een rijtje gezet. Het was een vol jaar waarin we, met dank aan onze leden en vrijwilligers, veel konden realiseren. Dit jaarverslag is een samenvatting. Op onze website, www.leefmilieu.nl staat meer en gedetailleerdere informatie.

Registratie van klachten gezondheid en milieu

Begin 2013 is de eerste jaarrapportage klachten gezondheid en milieu opgemaakt over het jaar 2012. Dit rapport is naar GGD-en, de ministeries verantwoordelijk voor milieu en gezondheid en de Gezondheidsraad gestuurd. Ook is een persbericht uitgegaan.

Het tweede jaar van klachtenregistratie leverde een aanzienlijk groter aantal meldingen op: 264 mensen registreerden hun klacht in 2013, ten opzichte van 170 in 2012. Veruit het grootste aantal klachten gaat over laagfrequent geluid, maar er zijn ook veel meldingen over luchtvervuiling.

Veel meer mensen, dan vooraf ingeschat, wilden teruggebeld worden over hun melding. Dit terugbellen bleek zeer arbeidsintensief, gesprekken van een uur waren geen uitzondering. Gaandeweg bleek de vrijwilligerscapaciteit daarvoor niet toereikend. Dat is jammer want het telefonisch contact werd zeer gewaardeerd door de melders. Alle melders zijn vervolgens per mail uitgenodigd om ons te bellen, daarvan is door een klein deel van de melders gebruik gemaakt.

Laagfrequent Geluid

In januari is een groepje leden aan de slag gegaan met het onderwerp Laagfrequent Geluid (LFG). Zij formuleerden bij de start de volgende streefdoelen:

- Zorgen voor een helder meetprotocol LFG-metingen
- Landelijke regelgeving voor LFG
- Mogelijkheid scheppen van testlaboratorium voor meten persoonlijke gevoeligheid voor LFG

De eerste activiteiten hebben zich gericht op het krijgen van aandacht voor het probleem van de overheid en bedrijven, verhogen van het kennispeil binnen de vereniging en samenwerking met anderen. In Nijmegen is door een presentatie voor het Kronenburgerforum de aandacht voor LFG zeker versterkt. Ook met de GGD Gelderland-Zuid is een gesprek geweest. Electrabel Nijmegen heeft op ons verzoek een meetonderzoek naar LFG uitgevoerd. Zo krijgen we mogelijk een indicatie van LFG afkomstig van de kolencentrale en leren we meer over de bronnen van LFG. De resultaten worden begin 2014 verwacht.

Voortvarend is de samenwerking met anderen opgepakt. Via Edwin Buikema waren we al in contact met de subsectie Laagfrequent Geluid van de vereniging van milieukundigen (VVM) en Marga Jacobs is lid geworden van de klankbordgroep van deze sectie. Ook met de Stichting Laagfrequent Geluid is een goede samenwerking ontstaan. We hebben op een van de bijeenkomsten van deze Stichting een presentatie gehouden over de binnengekomen meldingen over LFG.

Voor het ontwikkelen van de nieuwe richtlijn LFG van de GGD-en is Leefmilieu gevraagd voor de klankbordgroep.

Burgernetwerkacademie

Voor de burgernetwerkacademie is in het najaar een schrijfworkshop georganiseerd. Peter Waterkoort, schrijftrainer, gaf deze workshop. Deelnemers leerden hun boodschap aantrekkelijk en effectief voor het voetlicht te brengen. Het was een echte doe-workshop dus iedereen moest meteen aan de slag. Schrijven is te leren, dat hebben de deelnemers ervaren. Gewoon doen!

Er bleven ook in 2013 veel verzoeken tot hulp binnenkomen van groepen of individuele burgers. Waar we konden hebben we de mensen op weg geholpen en/of doorverwezen, maar ook hebben we duidelijk aangegeven dat ook onze vrijwilligerscapaciteit beperkt is en we dus niet alles kunnen. Regelmatig zijn een of meer mensen van een lokale groep in Nijmegen aangeschoven om een paar uur later, gesterkt met goed raad en nieuwe contacten, hun plaatselijke activiteiten te kunnen voort zetten.

Werkgroep Leefbaar Buitengebied

De leden van de werkgroep Leefbaar Buitengebied hebben in 2013 elkaar tijdens meerdere publieksbijeenkomsten getroffen. De groep heeft zich ontwikkeld in de richting van een actief netwerk van mensen die elkaar op de hoogte houden en ondersteunen bij de lokale activiteiten.

Op 28 juni heeft de werkgroep Leefbaar Buitengebied inbreng geleverd in een bijeenkomst van onderzoekers van de universiteit van Wageningen over nieuwe stalconcepten.

Pesticiden en biociden

Leefmilieu heeft deelgenomen aan de adviesgroep Biociden en Consumenten van het Kennisnetwerk Biociden. Deze groep heeft een advies opgesteld voor het ministerie I&M over de invulling van de verplichting het publiek te informeren over de risico's en voordelen van biociden. In mei zijn we in gesprek geweest met de NVWA over het verwaaien van pesticiden naar omwonenden van akkers. Het gesprek leverde nuttige informatie op, maar gaf ook duidelijk het gevoel dat de handhaving tekort schiet door zeer beperkte handhavingscapaciteit (fte's). Leefmilieu heeft medeondertekend bij het bezwaarschrift van Kees Beart naar het College voor toelating gewasbeschermingsmiddelen en biociden (ctgb) tegen de toelating van pelargonzuur. Ook een klacht bij de reclame commissie over de reclame van Ultima van Ecostyle is door ons ondersteund. Kees Beart is zeer actief en deskundig met deze problematiek bezig en zijn bezwaarschriften worden vaak ook door onder andere PAN Europe en WECF ondersteund. In een lokale Gelderse zaak zijn gesprekken gevoerd met de betrokken ondernemer, en zijn afspraken gemaakt over een andere teelt in de buurt van de woonbebouwing, zodat de overlast voor de omwonenden flink verminderd is.

Externe veiligheid bij milieugevaarlijke bedrijven

Samen met de Gelderse Natuur- en Milieufederatie heeft Leefmilieu zienswijzen ingediend op het rampenbestrijdingsplan van TWO Chemical Logistics te Nijmegen. Veel van onze zienswijzen zijn serieus meegenomen, maar omdat we enkele zaken vonden ontbreken zijn we bij de rechtbank in beroep gegaan. Dit beroep had een voor ons verrassende uitkomst: tegen een rampenbestrijdingsplan bleek je helemaal niet in beroep te kunnen gaan, het is geen besluit. De juristen die wij geraadpleegd hebben, bleken het met de rechtbank eens te zijn, maar het blijft gek: ook als het rampenbestrijdingsplan heel slecht is, moet je er kennelijk bij neerleggen. De vereniging heeft ook zienswijzen ingediend tegen de beleidsvisie externe veiligheid van de gemeente Nijmegen die geen stop zet op de uitbreiding van gevaarlijke bedrijven op het Industrierrein rond het Maas-Waalkanaal. Dat heeft geleid tot verbeteringen, maar pas in 2014 wordt duidelijk of daarvoor ook politiek draagvlak is. Het nieuwe bestemmingsplan Kanaalhavens (Nijmegen) dat in 2013 bekend gemaakt is door de Gemeente Nijmegen maakt dit industrierrein tot een 'categorie 4'. Dit betekent dat zwaardere industrie toegelaten zal zijn dan tot nu het geval was. Een slechte zaak voor de leefomgeving wat betreft milieukwaliteit en veiligheid. Leefmilieu heeft daarom de zienswijzen en beroep van de GNMF op dit bestemmingsplan medeondertekend.

Vergunningen

De vereniging Leefmilieu is in heel Nederland betrokken bij procedures rond vergunningverlening en handhaving. Dit betekent niet alleen het overleggen over vergunningen, maar ook het inbreng leveren op beleid.

Vlak voor de zomervakantie bleek het bedrijf Dura Vermeer in Nijmegen een vergunning voor verdubbeling van de productiecapaciteit te hebben aangevraagd. Een zeer ongewenste ontwikkeling voor de leefomgeving. In samenwerking met de lokale bewonersgroep Dorpsbelang Hees zijn zienswijzen ingediend. Samen met de lokale groepen en de GNMf is een werkgroep gestart om de omgeving te informeren over wat er gaande is en tegengas te bieden. Er zijn vervolgens verschillende bijeenkomsten geweest met overheid en bedrijf en er is ingesproken bij de gemeenteraad. Dit alles leidde ertoe dat in ieder geval het vergunningstraject opnieuw gedaan zal worden.

Nog steeds loopt de rechtsgang samen met omwonenden tegen de vergunning van het 22 ha grote afvalverwerkingsbedrijf Reiling/Driessen te Heeze-Leende. Voor ons een noviteit was de comparitiezitting die hierover gehouden werd. In deze zitting werd de eigenlijke zitting grondig voorbereid en alle partijen kregen nog huiswerk om enkele zaken te verduidelijken voor de rechter. In 2014 volgt de echte rechtszitting.

In veel gevallen blijkt de provinciale overheid in de vergunningverlening van intensieve veehouderij te soepel om te gaan met de verplichtingen uit de Natuurbeschermingswet. In provincies als Overijssel, Gelderland, Utrecht en Limburg zijn daarom in honderden gevallen tegen de vergunningen zienswijzen ingediend. Het gangbare beleid van de provincie Overijssel bleek bij de Raad van State niet stand te houden. Door de grote inzet van enkele mensen is voorkomen dat honderden te soepele vergunningen definitief werden, doordat niemand er iets van zei. Wij verwachten dat deze aanpak in 2014 nog verder zijn vruchten zal afwerpen.

Bijeenkomsten en samenwerking

De vereniging Leefmilieu werkt graag en veel met anderen samen.

- Individuele burgers die last hebben van een milieuvraagstuk worden ondersteund en met elkaar in contact gebracht.
- Met verschillende professionals (MOB, Middelkamp Milieuadvies, Wösten juridisch advies) wordt samengewerkt rond vergunningen van bedrijven en de daaraan verbonden regelgeving.
- Met bedrijven die daar prijs op stelden is (voor)overlegd over de vergunnings situatie.
- In Nijmegen neemt de vereniging Leefmilieu van oudsher deel aan milieu-overleggen zoals het Kronenburgerforum: in dit overleg worden de gezamenlijke activiteiten van de gemeente Beuningen en Nijmegen op milieugebied besproken, samen met vertegenwoordigers van andere milieugroepen en bedrijven. De provincie Gelderland maakt helaas geen deel meer uit van dit overleg. In 2013 heeft het overleg zich sterk gemaakt voor de voorzetting van het meetnet in Nijmegen en gereageerd op de omgevingsvisie van de provincie Gelderland.
- Leefmilieu neemt deel aan de landelijke Klankbordgroep risico's nanomaterialen. In deze klankbordgroep die onder leiding staat van het ministerie van Infrastructuur en Milieu komen vertegenwoordigers van bedrijfsleven, overheid en milieuorganisaties samen om informatie uit te wisselen en inbreng te leveren op het beleid.

- In samenwerking met de Stichting Stop Luchtverontreiniging is een brief geschreven aan Eurocommissaris Potocnik met verzoek te stoppen met versoepeling luchtkwaliteitsnormen en deze juist te verscherpen voor NO₂ en fijn stof.

Organisatie vereniging

- De belastingdienst heeft in 2013 het besluit genomen dat Leefmilieu terugwerkend vanaf 1-01-2012 de ANBI-status heeft. Als je de ANBI-status hebt betaald je als vereniging geen schenk- en erfbelasting over ontvangen schenkingen en erven. Voor de gever zijn de giften aftrekbaar, mits ze nog aan de andere eisen daarvoor voldoen.
- De Nieuwsbrief is in 2013 jaar vier maal verschenen en toegezonden aan onze leden en andere geïnteresseerden die zich geabonneerd hebben op de digitale nieuwsbrief.
- Twitter blijkt zeker een nuttig communicatiemiddel, regelmatig worden de tweets van Leefmilieu geretweet en bereiken zo honderden mensen. Het aantal volgers neemt toe, dus er is interesse. Helaas is het technisch niet meer mogelijk om de twitterberichten op onze eigen website te plaatsen, dit is daarom stopgezet.
- De internetsite (www.leefmilieu.nl) is goed actueel gehouden. Van zeer veel activiteiten is snel een kort bericht te vinden op de website en ook uitspraken van zaken van Leefmilieu zijn na te lezen. De site wordt veelvuldig bezocht en het is duidelijk dat steeds meer mensen ons weten te vinden via de website. Het bijhouden van de website blijft een arbeidsintensieve activiteit, maar zeer belangrijk in de communicatie van de vereniging.
- Om de informatie op de website nog toegankelijker en aantrekkelijker te maken willen we filmpjes van bijeenkomsten of over actuele onderwerpen gaan maken. Een viertal vrijwilligers heeft hiervoor een cursus 'participatory video' gevolgd. Het eerste filmpje gaat over Dura Vermeer en zal begin 2014 afgerond worden.
- Ad Ragas is bestuurslid van Leefmilieu, maar daarnaast ook professor aan de Open Universiteit op het gebied van Milieu-Natuurwetenschappen. Op 14 juni 2013 gaf hij zijn oratie, dat is de openbare aanvaarding van zijn ambt. Een afvaardiging van Leefmilieu woonde deze oratie getiteld 'De waarheid over het milieu' bij. Een leerzame en leuke ervaring.

- Leefmilieu is regelmatig genoemd in, of benaderd voor, publicaties o.a. in De Gelderlander, Eindhovens Dagblad, Brabants Dagblad en vakbladen en televisieprogramma's gericht op lokale thema's.
- Leefmilieu was in 2013 lid van de Europese Milieuorganisaties *Health and Environment Alliance* (HEAL) en *ECOS*, een organisatie die zich inzet voor de inbreng van milieu-informatie in het standaardisatieproces.

Activiteitenplan voor 2014

- De **Burgernetwerkacademie** wordt zeer gewaardeerd en wordt in 2014 voortgezet. We willen drie bijeenkomsten organiseren over verschillende onderwerpen, de gedachten gaan op dit moment uit naar de volgende onderwerpen:
  - Houtstookoverlast, hoe lossen we dat op?
  - (Spel)training invloed uitoefenen op overheidsbesluiten over de leefomgeving
  - Blootstelling omwonenden aan gewasbeschermingsmiddelen, hoe voorkom je dat?
  - Laagfrequent geluid

De ervaring leert dat de uiteindelijke onderwerpen in de loop van het jaar vastgesteld worden, aan de hand van de actuele behoefte. Binnen de mogelijkheden van tijd en capaciteit zullen de vele vragen van burgers die binnenkomen beantwoord worden.

- De **registratie van klachten gezondheid en milieu** wordt gecontinueerd. Het meldingen verslag over het afgelopen jaar 2013 zal verspreid worden naar relevante overheden, GGD-en, media en belangstellenden. In 2014 blijven we werken aan de PR van het meldpunt, zodat het grotere bekendheid zal krijgen. Als er een groep te organiseren is rond een thema zullen we een bijeenkomst beleggen om mensen te ondersteunen.
- De **werkgroep LFG** blijft werken aan haar doelen: vastgestelde meetprotocollen, landelijke wetgeving en het mogelijk maken van vaststellen van de persoonlijke gevoeligheid voor laagfrequent geluid. De samenwerking met de subsectie van de VVM en de Stichting Laagfrequent geluid zal worden voortgezet. Bij overheid en bedrijven zullen we het onderwerp onder de aandacht blijven brengen.
- Het optimaliseren en actueel houden van de **website** blijft een belangrijke activiteit. In 2014 willen we onder andere een pagina met actieve groepen uit Nederland realiseren en het mogelijk maken dat mensen zich op de website aanmelden voor bijeenkomsten.
- **Communicatie.** Naast de website, als belangrijk communicatiemiddel, zullen we ook in 2014 weer minimaal 4 Nieuwsbrieven uitbrengen. Wij zullen blijven twitteren en indien een casus of activiteit zich ervoor leent, worden hierover persberichten geschreven. Het streven is om over 3 onderwerpen een kort filmpje te maken en te publiceren op de website.
- Oude en vooral nieuwe milieuvraagstukken zullen onze aandacht houden. Denk aan **luchtkwaliteit, laagfrequent geluid, pesticiden en natuurbescherming**. Wij zullen daarbij steeds een open oog houden voor de nieuwe nog onderbelichte thema's die op ons af komen.
- Ook zullen we betrokken blijven bij **vergunning**trajecten van bedrijven die een grote milieu-impact of overlast veroorzaken.
- In alle gevallen zullen middelen als communicatie, overleg, lobbyen, samenwerking met andere organisaties en juridische procedures deel uit maken van de mix aan activiteiten waarmee wij milieukwesties aanpakken. Wij hopen dat we daarbij de groei in leden en vrijwilligers verder kunnen voortzetten.